

Załącznik
do Uchwały nr XXXIX/285/2018
Rady Powiatu Namysłowskiego
z dnia 29.01.2018 r.

**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY
W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDROŻENIA
PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH
W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE
W POWIECIE NAMYSŁOWSKIM
NA LATA 2018-2023**

Namysłów 2017 r.

Spis treści

Wstęp	3
1. Prawne uwarunkowania programu	5
2. Diagnoza potrzeb w zakresie profilaktyki	5
3. Cele programu	13
4. Zadania programu	13
5. Adresaci programu	14
6. Realizatorzy programu	14
7. Przewidywane efekty realizacji programu	14
8. Źródła finansowania programu	14
9. Monitoring i ewaluacja programu	15

Wstęp

Dbanie o prawidłowy rozwój i wychowanie dzieci, a także zaspokajanie ich potrzeb emocjonalnych, fizycznych, psychicznych i społecznych to podstawowe zadania rodziców. Rolą rodzica jest przede wszystkim przekazywanie systemu wartości i norm oraz dostarczenie modeli zachowań. Do realizacji wymienionych zadań każdy z rodziców stosuje specjalne strategie wobec dzieci. Strategie te nazywane są postawami rodzicielskimi.

Do głównych postaw rodzicielskich zaliczamy:

- 1) **Postawa akceptująca** - która cechuje się nie ukrywaniem uczuć przed dzieckiem, zaspokajaniem jego potrzeb, akceptacją dziecka takim jakim jest. Postawą przeciwną jest odrzucanie dziecka, demonstrowanie mu negatywnych uczuć, podejście dyktatorskie i traktowanie dziecka jako ciężaru;
- 2) **Postawa współdziałania** - zakłada pozytywne angażowanie się w sprawy dziecka oraz unikanie zaniedbywania i obojętności uczuciowej. Przeciwna temu jest postawa unikająca;
- 3) **Rozumna swoboda** - oznacza darzenie dziecka zaufaniem, udzielaniem swobody stosownej do wieku i możliwości dziecka. Postawą przeciwną jest nadmierne ochranianie i opiekuńczość;
- 4) **Uznanie praw** - polega na stosowaniu racjonalnej kontroli i dyscypliny, bez niedoceniań czy przeceniania roli dziecka. Przeciwną postawą jest postawa nadmiernie wymagająca, zakładająca sztywne reguły niedostosowane do wieku i możliwości dzieci.

Ponadto istnieje także podział na takie style wychowania jak:

- 1) **Styl autorytarny** - gdzie dominują surowe zasady i nakazy, dyscyplina, a także karanie dzieci za złe zachowanie;
- 2) **Styl autorytatywny** - w którym rodzice współdziałają z dzieckiem, narzucają mu zasady, jednak nie są one sztywne, są dostosowane do wieku i możliwości dzieci. Jest to jeden z najskuteczniejszych i najbardziej korzystnych stylów wychowania;
- 3) **Styl permissywny** - postawa opiekuńcza wobec dzieci, brak narzuconych norm i zasad, pobbłaszanie dzieciom;
- 4) **Styl zaniedbujący** - nie zwracanie uwagi na dziecko, nie zaspokajanie jego potrzeb.

Natomiast jeśli chodzi o role, jakie przyjmują rodzice w procesie wychowania dzieci, można wyróżnić takie jak:

- 1) **Rodzic nadopiekuńczy** - ciągle odczuwa troskę o dziecko, kontroluje je, narzuca zasady, zamiast stopniowo dawać autonomię - uzależnia dziecko od siebie;
- 2) **Rodzic niedojrzały emocjonalnie** - traktuje dziecko jak zabawkę, a w gruncie rzeczy sam potrzebuje opieki. U dziecka poszukuje wsparcia i zrozumienia, odwracają się role;
- 3) **Rodzic perfekcjonista** - ciężko przyjmuje porażki wychowawcze, jest zbyt sumienny w wypełnianiu swoich rodzicielskich zadań, nadmiernie odpowiedzialny i zanadto przejmuje się swoją rolą;
- 4) **Rodzic uszczęśliwiający** - uważa, że szczęście dziecka zależy od niego, niestety tym samym nadmiernie ochrania swoje dziecko i nie daje mu swobody;
- 5) **Rodzic autokrata** - żąda bezwzględności posłuszeństwa, a efektem wychowawczym jest grzeczne dziecko, niestety takie zachowanie prowadzi do unikania przez dziecko rodziców, strach przeważa w każdej sytuacji;

- 6) **Rodzic podporządkowany** - jest tolerancyjny aż do pobłażliwości, dziecko nad nim dominuje;
- 7) **Rodzic chłodny uczuciowo** - nie dostrzega prawdziwych uczuć i potrzeb dziecka, nie chce bądź nie ma ochoty na to, aby poznać jego plany i marzenia.

Środowisko rodzinne w rozwoju dzieci odgrywa bardzo ważną rolę. To w nim dziecko uczy się wzorców zachowań i więzi, które stanowią podstawę relacji interpersonalnych w dorosłym życiu. Pozytywne doświadczenia, jakie dziecko doświadczy w środowisku rodzinnym, będą się przekładać na lepsze relacje z innymi ludźmi. Rodzice dziecka stanowią dla dziecka pewien wzorzec do naśladowania. Nie zła rola rodziców, ale brak umiejętności często wiąże się z nieprawidłowym wychowaniem. Na umiejętności wychowawcze, a tym samym na metody postępowanie z dzieckiem wpływ mogą mieć warunki w jakich dorastali rodzice, z jakich środowisk i rodzin pochodzili, jakich nabrali cech i zachowań. Sposób wychowywania zależy też od wieku, płci, temperamentu a także możliwości rozwojowych dziecka. Na funkcjonowanie rodziny wpływają także czynniki sytuacyjne, związane z sytuacją rodziny, ich zasobami materialnymi i źródła stresu. Negatywne zjawiska społeczne, tj. bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, nie gwarantują dzieciom odpowiednich warunków do właściwego rozwoju. Wszystko to może powodować frustracje u rodziców, czego bezpośrednim skutkiem mogą być nieprawidłowe postawy i metody wychowawcze, a w efekcie stosowanie przemocy w rodzinie. Dlatego też niezbędne jest wspieranie rodziny w pełnieniu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania profilaktyczne.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 nakłada na powiaty następujące zadania:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) **opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;**
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie realizując wymogi ustawy, opracowało profilaktyczny program promujący prawidłowe metody wychowawcze w rodzinach zagrożonych przemocą, który zrealizowany zostanie na terenie Powiatu Namysłowskiego.

Zaplanowane w Programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Namysłowskim na lata 2016 – 2023” oraz „Programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie opracowanego na lata 2012 – 2017”.

Celem głównym Programu jest ograniczenie skali przemocy i skutków stosowania przemocy w Powiecie Namysłowskim poprzez prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania

i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Do jego realizacji zostaną zaangażowane instytucje, organizacje samorządowe z terenu powiatu. Nad prawidłową realizacją Programu czuwać będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie, które pełnić będzie rolę Koordynatora.

W dokumencie tym zawarto m.in. diagnozę potrzeb w zakresie profilaktyki, określono cele i zadania Programu, wskazano adresatów i realizatorów. Ponadto określono w nim również podział zadań pomiędzy poszczególne organizacje i instytucje oraz wskazano źródła ich finansowania, przewidywane efekty realizacji, a także określono procedury monitorowania i ewaluacji Programu.

Założenia Programu są spójne z kierunkami wyznaczonymi w dokumentach strategicznych, zarówno krajowych jak i unijnych oraz są skorelowane z lokalnymi potrzebami i działaniami zawartymi w „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023” oraz „Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Namysłowskim na lata 2016 – 2023”.

1. Prawne uwarunkowania programu

Podstawę prawną do opracowania Program stanowią następujące dokumenty:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 3) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020;
- 4) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2025;
- 5) Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023;
- 6) Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Namysłowskim na lata 2016-2023.

2. Diagnoza potrzeb w zakresie profilaktyki

Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie został opracowany w oparciu o diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Namysłowskiego. Ponadto uzupełnieniem do diagnozy są dane uzyskane z realizacji „Programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2012-2017” oraz ankiet przeprowadzonych z pedagogami i psychologami w szkołach na terenie Powiatu Namysłowskiego.

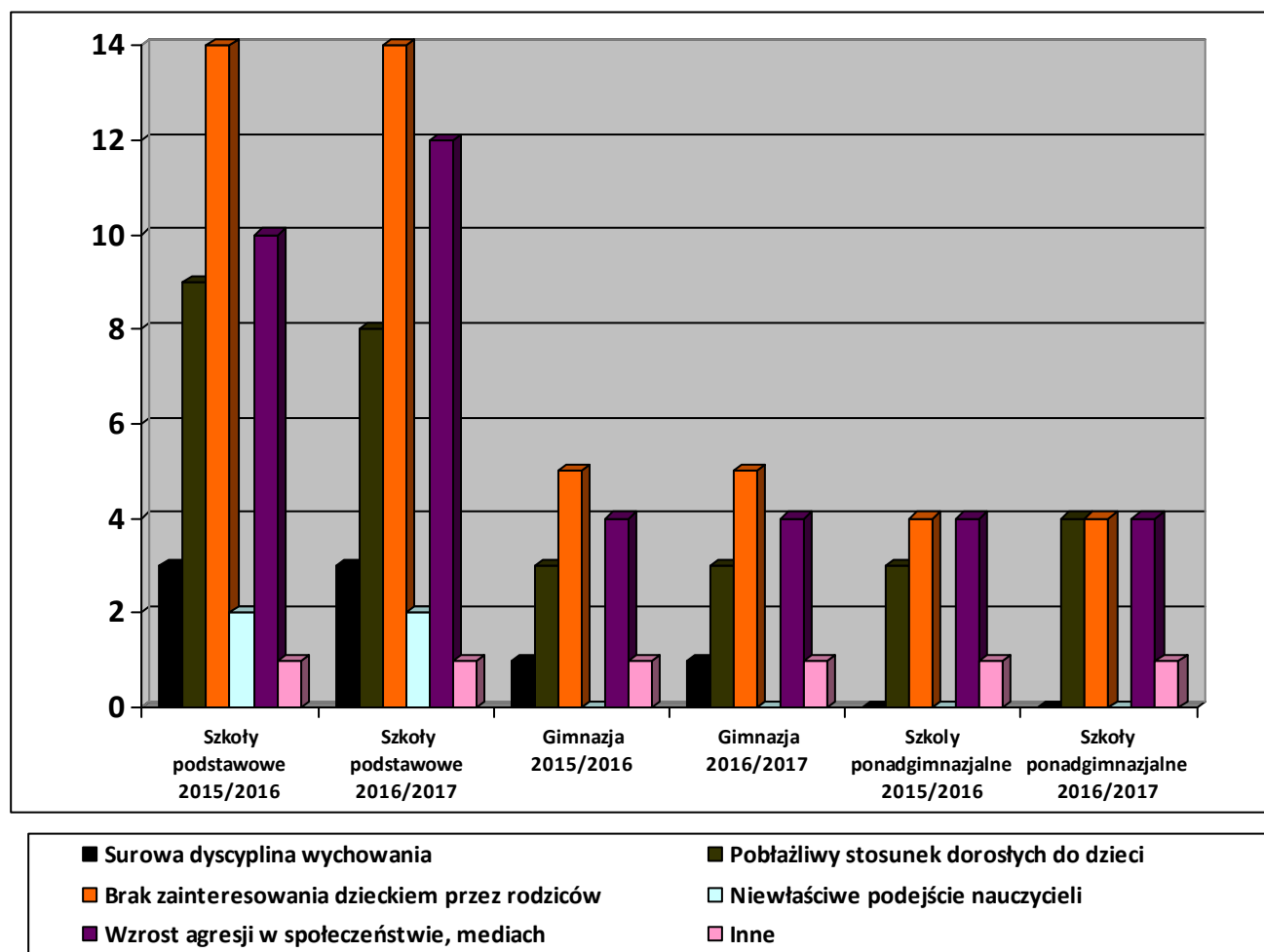
Jak wynika z poniższej tabeli w szkołach na terenie Powiatu Namysłowskiego występuje głównie przemoc fizyczna i psychiczna. Najwięcej przypadków przemocy odnotowano w szkołach podstawowych.

Tabela 1. Przemoc w szkołach na terenie Powiatu Namysłowskiego

	Przemoc fizyczna		Przemoc psychiczna		Inna przemoc:	
	2015/2016	2016/2017	2015/2016	2016/2017	2015/2016	2016/2017
Szkoły podstawowe	13	12	10	10	słowna 1	słowna 1 cyberprzemoc 1
Gimnazja	2	2	2	2	słowna 2	słowna 2
Szkoły ponadgimnazjalne	3	3	3	2	0	cyberprzemoc 1

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

Wykres 1. Czynniki wywołujące wzrost agresji u młodzieży

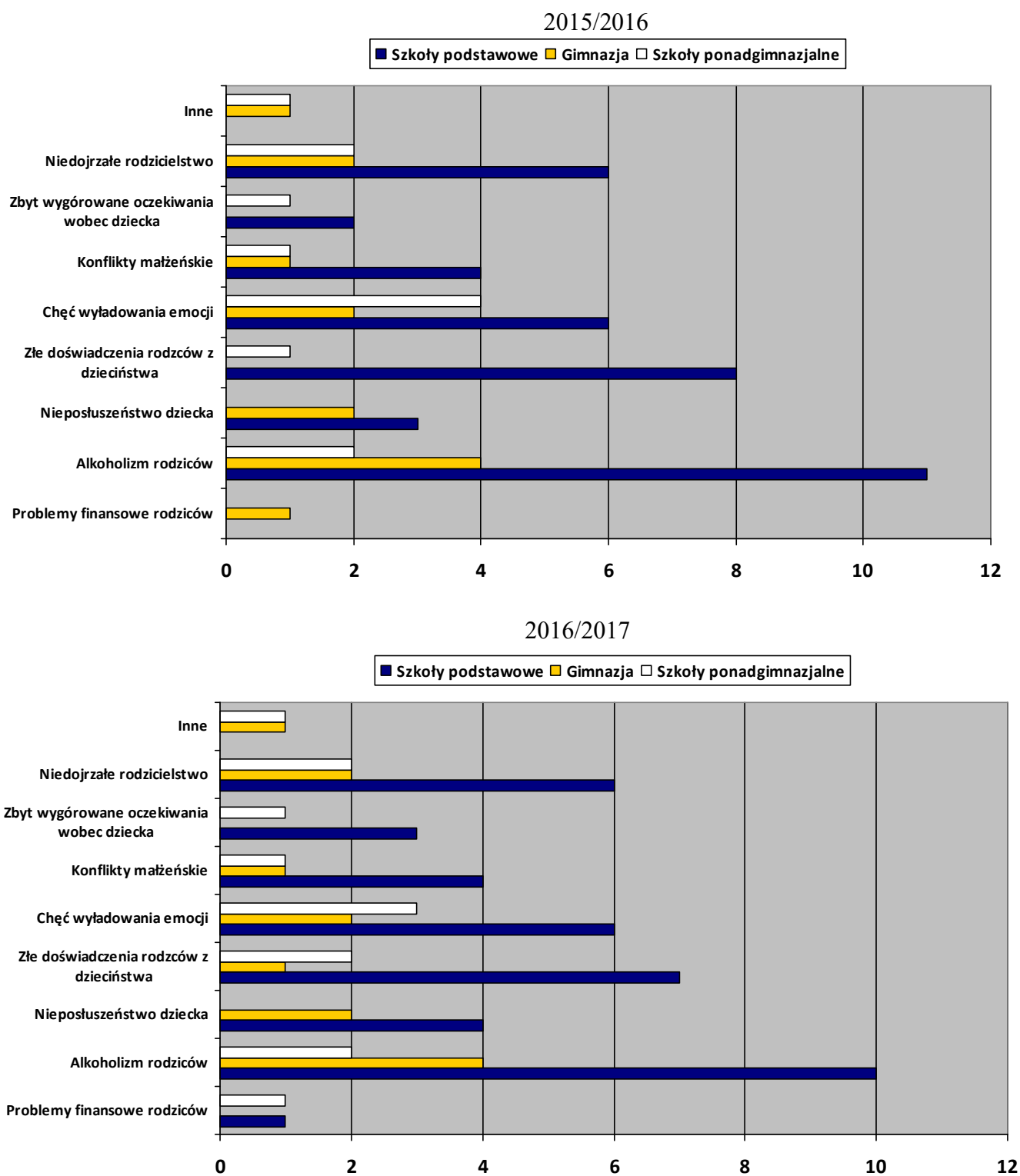

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

Z powyższego wykresu wynika, że w szkołach na terenie naszego powiatu wzrost agresji wśród młodzieży spowodowany jest głównie: brakiem zainteresowania dzieckiem przez rodziców; wzrostem poziomu agresji w społeczeństwie, mediach, surową dyscypliną wychowania.

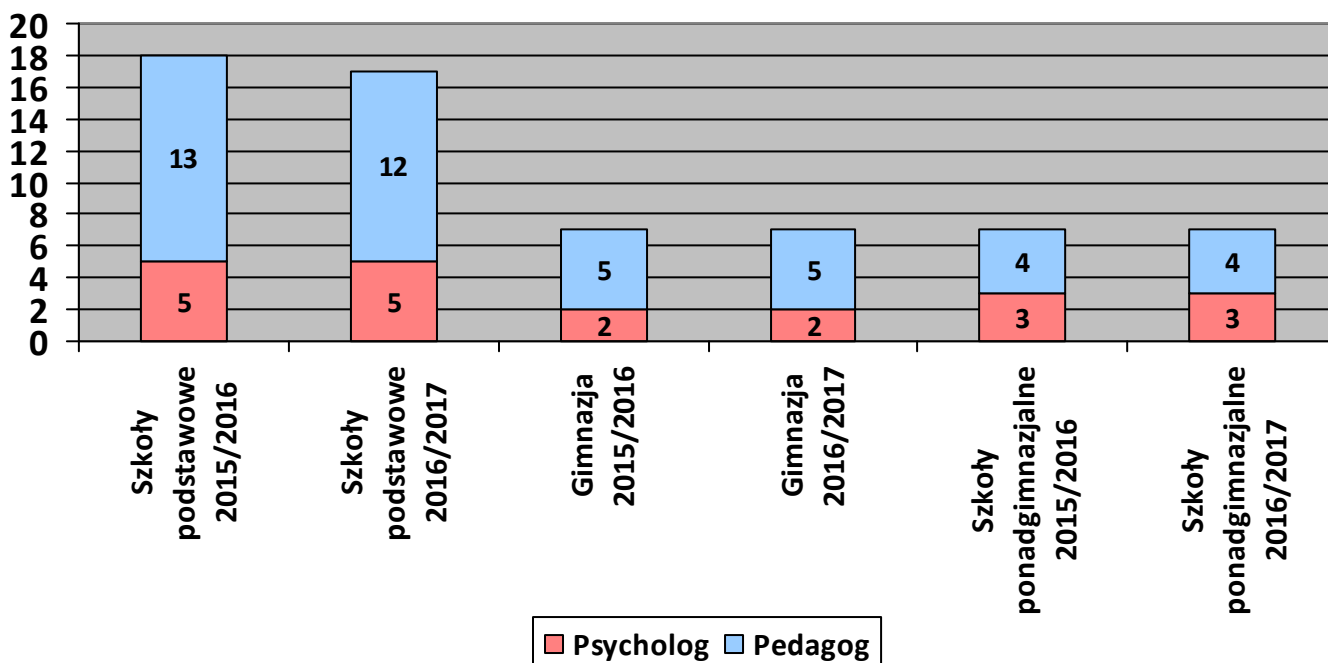
Zdaniem pedagogów i psychologów zatrudnionych w szkołach do przemocy wobec dziecka w rodzinie dochodzi najczęściej z powodu: alkoholizmu rodziców; złych doświadczeń rodziców z dzieciństwa; chęci wyładowania emocji; niedojrzałego rodzicielstwa (rok szkolny: 2015/2016 oraz 2016/2017 – wykres 2).

Wykres 2. Powody stosowania przemocy wobec dziecka w rodzinie

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

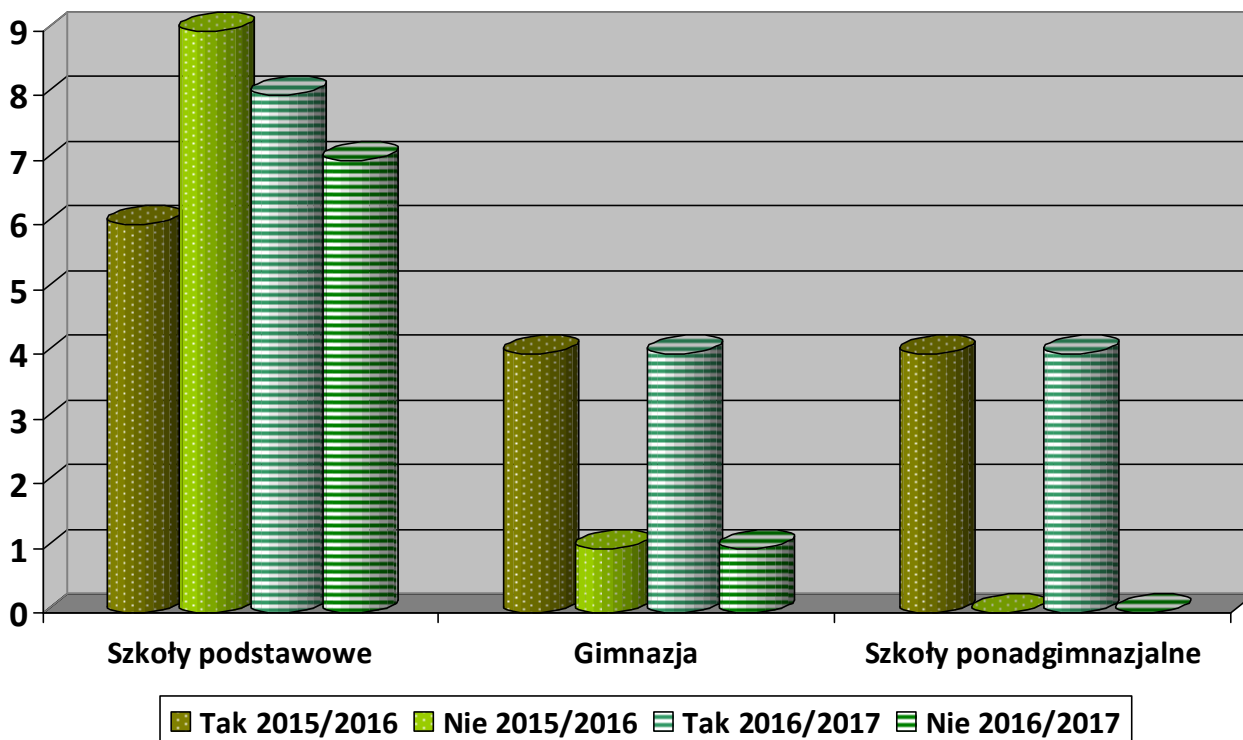
Wykres 3. Wykaz specjalistów zatrudnionych w szkołach

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

Jak wynika z wykresu 3 uczniowie mają w szkołach zapewniony dostęp do specjalistów, głównie do pedagogów oraz psychologów.

Wykres 4. Przypadki występowania przemocy w rodzinie ucznia

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

Natomiast z wykresu 4 wynika, że przemoc w rodzinie występowała najczęściej wśród uczniów szkół podstawowych. Przy tym zauważalny jest nieznaczny wzrost liczby odnotowanych przypadków przemocy w rodzinie ucznia szkół podstawowych.

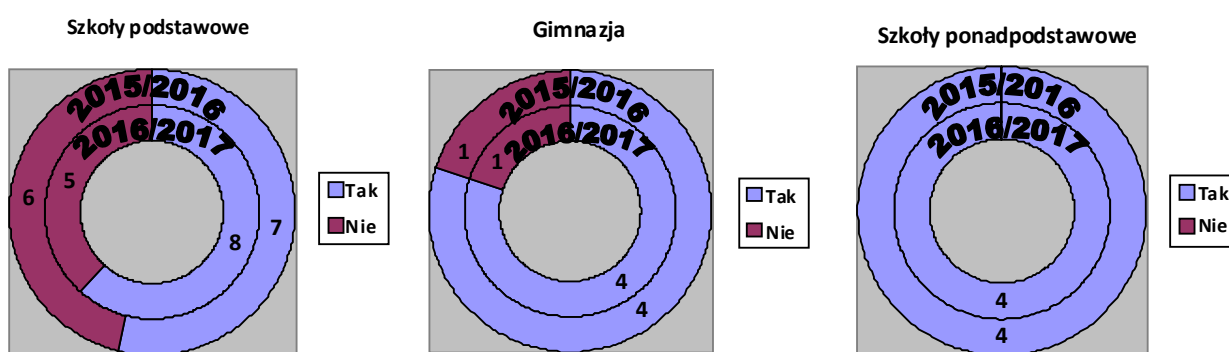
Tabela 2. Szkoły realizujące działania profilaktyczne z zakresu promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych

	2015/2016		2016/2017	
	Tak	Nie	Tak	Nie
Szkoły podstawowe	15	0	15	0
Gimnazja	5	0	5	0
Szkoły ponadgimnazjalne	4	0	4	0

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

Jak wynika z powyższej tabeli szkoły realizują działania profilaktyczne z zakresu promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych. Najwięcej działań tego typu odnotowano w szkołach podstawowych.

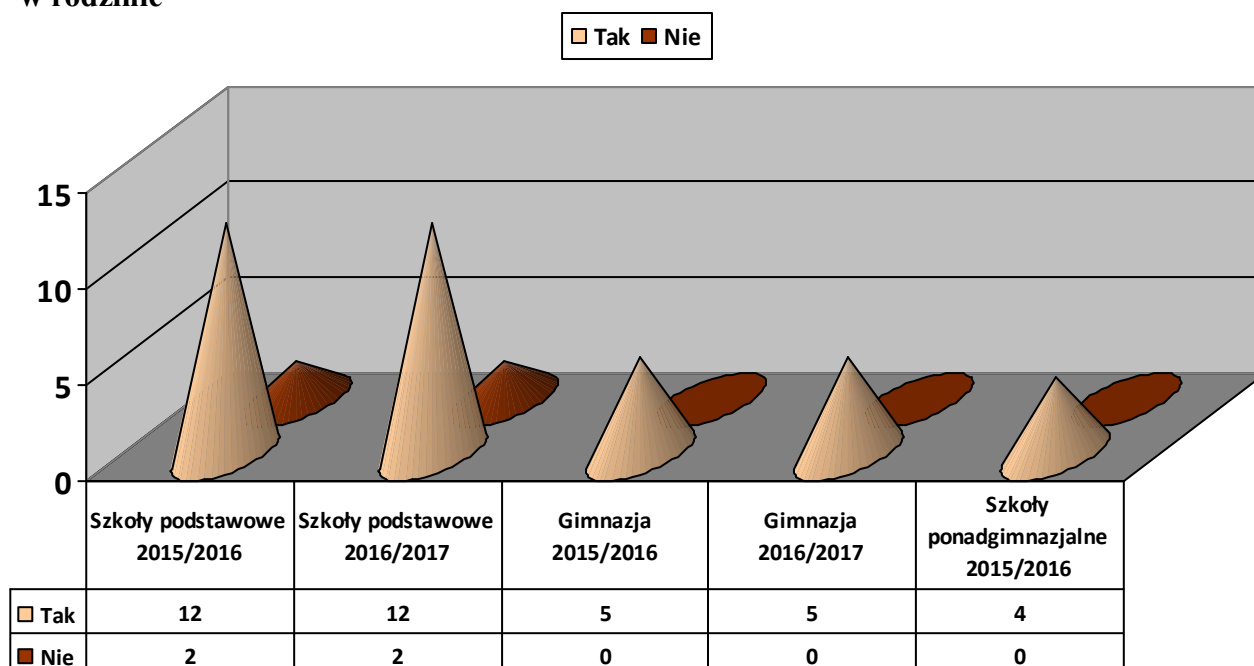
Wykres 5. Szkoły prowadzące grupowe lub indywidualne konsultacje, warsztaty, spotkania dla rodziców dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie

Jak wynika z powyższych wykresów wszystkie szkoły ponadpodstawowe prowadzą grupowe lub indywidualne konsultacje, warsztaty, spotkania dla rodziców dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie. Najmniej zajęć tego typu jest realizowanych w szkołach podstawowych, w których odnotowano jednak nieznaczny wzrost w roku szkolnym 2016/2017.

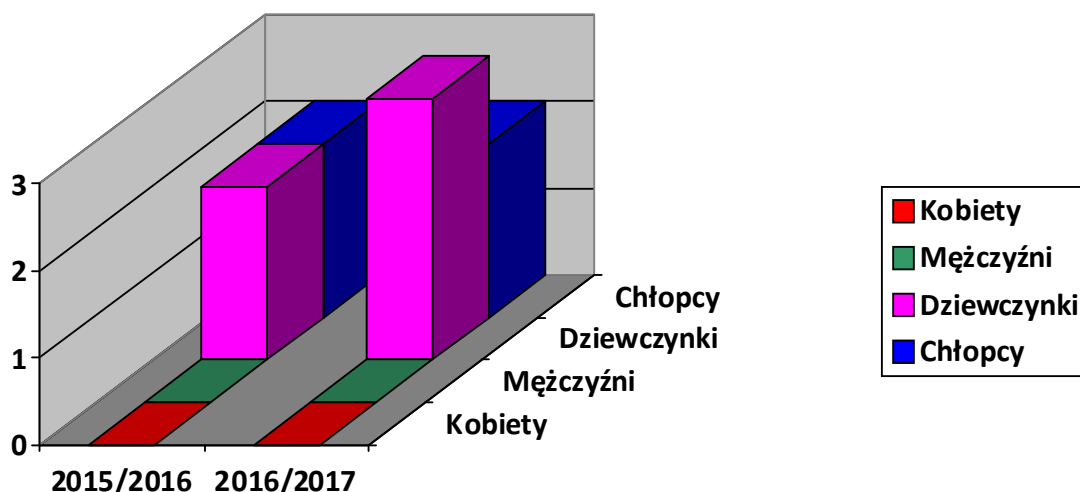
Wykres 6. Szkoły upowszechniające informacje o formach wsparcia oraz instytucjach i placówkach udzielających pomocy ofiarom, świadkom i sprawcom przemocy w rodzinie

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysławie

Z powyższego wykresu wynika, że uczniowie mają dostęp na terenie szkół do informacji o formach wsparcia oraz instytucjach i placówkach udzielających pomocy ofiarom, świadkom i sprawcom przemocy w rodzinie.

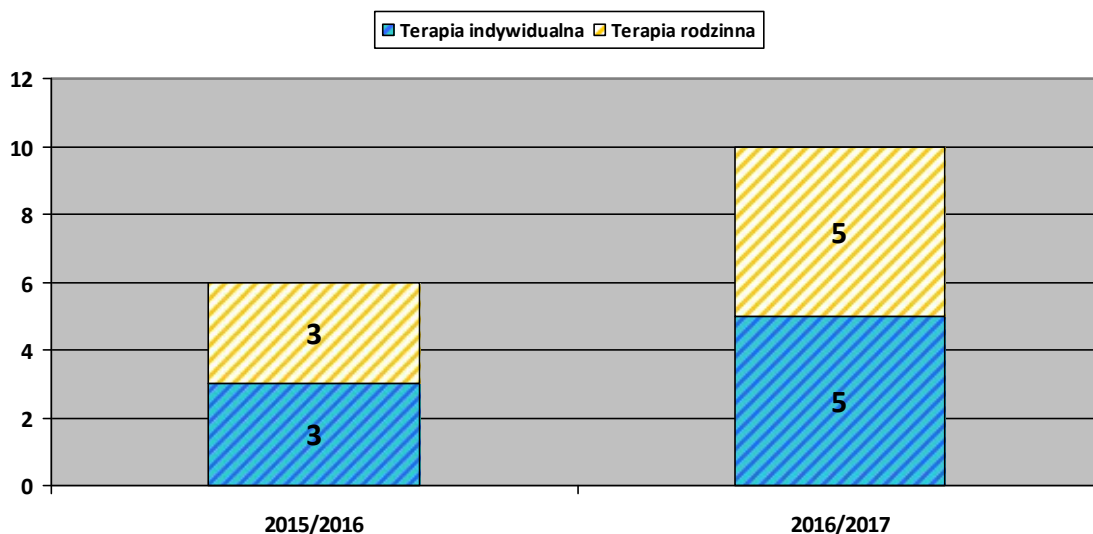
Wykres 7. Liczba osób, które zgłosiły się do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysławie w związku z przemocą domową

źródło: dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysławie

Z powyższego wykresu wynika, że w związku z przemocą w rodzinie do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysławie zgłaszały się jedynie osoby nieletnie. W roku szkolnym 2016/2017 odnotowano wzrost liczby dzieci i młodzieży, które zgłosiły się do Poradni w związku z przemocą domową.

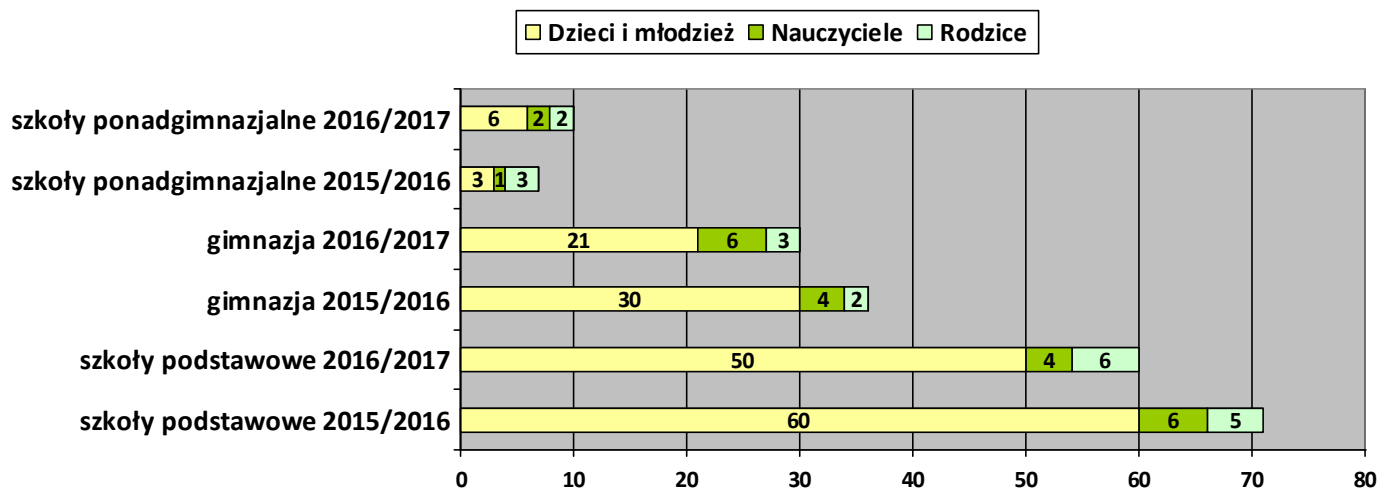
Wykres. 8 Formy udzielonej pomocy w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysławie dla ofiar przemocy domowej

źródło: dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysławie

Z powyższego wykresu wynika, że w ofiary przemocy domowej otrzymują w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysławie wsparcie w formie terapii indywidualnej i grupowej. W roku szkolnym 2016/2017 odnotowano wzrost liczby osób, które skorzystały z terapii.

Wykres 9. Działania profilaktyczno-edukacyjne prowadzone przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Namysławie z zakresu promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych

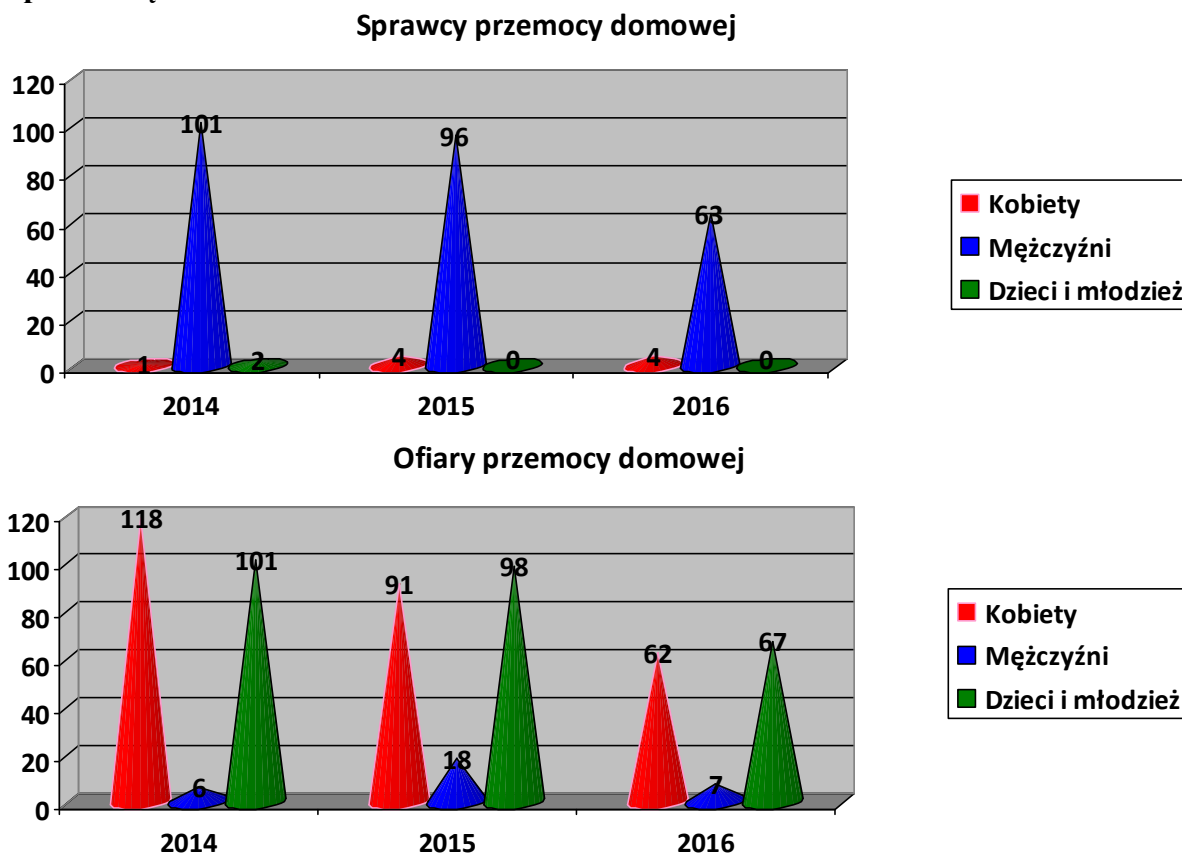

źródło: dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Namysławie

Działania profilaktyczno-edukacyjne prowadzone przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Namysławie z zakresu promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych kierowane były przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Najwięcej do uczniów szkół podstawowych. W roku szkolnym 2016/2017 zmniejszyła się liczba działań profilaktyczno-edukacyjnych, które realizowała Poradnia na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Jak wynika z poniższego wykresu maleje liczba przeprowadzanych przez Policję interwencji w związku z przemocą w rodzinie. W zdecydowanej większości sprawcami przemocy są mężczyźni. Natomiast wśród ofiar przemocy większość to kobiety oraz dzieci i młodzież. Wśród tych grup w ostatnim okresie zauważalna jest tendencja spadkowa.

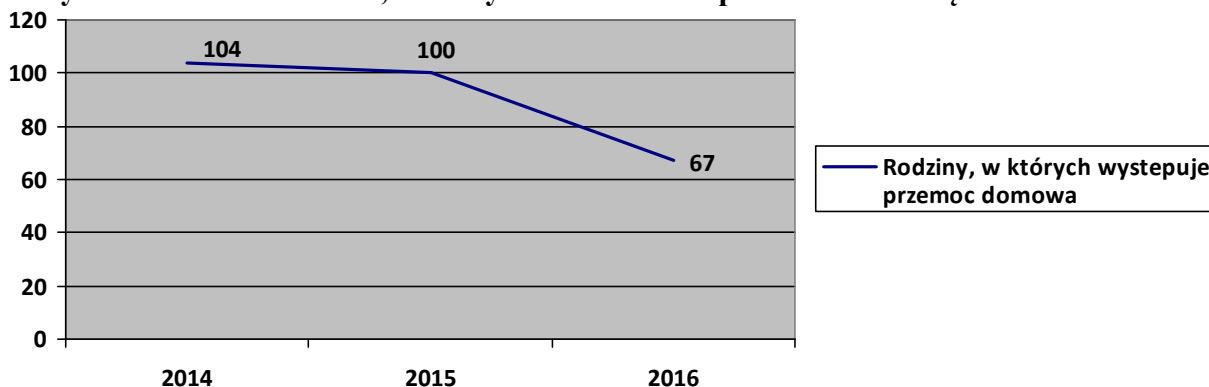
Wykres. 10. Liczba interwencji przeprowadzonych przez KPP w Namysławie w związku z przemocą w rodzinie

źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Namysławie

Z poniższego wykresu wynika, że maleje liczba rodzin, w których Policja odnotowała przemoc domową.

Wykres 11. Liczba rodzin, w których odnotowano przemoc domową

źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Namysławie

3. Cele programu

Celem głównym Programu jest ograniczenie skali przemocy i skutków stosowania przemocy w Powiecie Namysłowskim poprzez prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Cel główny Programu będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, tj.:

- 1) prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-wychowawczo-edukacyjnych skierowanych do rodziny;
- 2) zapewnienie specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) upowszechnienie informacji o instytucjach pomocowych.

4. Zadania programu

Cel szczegółowy	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji
Prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-wychowawczo-edukacyjnych skierowanych do rodziny	Promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych	PCPR PPP Szkoly Dom Dziecka Policja OPS	2018-2023
	Prowadzenie indywidualnych lub grupowych konsultacji, warsztatów dla rodziców	PCPR PPP Szkoly Dom Dziecka OPS	
Zapewnienie specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	Udzielanie specjalistycznej pomocy i wsparcia dzieciom zagrożonym przemocą	PCPR PPP Szkoly Dom Dziecka Policja OPS Placówki ochrony zdrowia	2018-2023
	Kierowanie do specjalistów	PCPR PPP Szkoly Dom Dziecka Policja OPS Placówki ochrony zdrowia	
Upowszechnienie informacji o instytucjach pomocowych	Informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji i placówek świadczących rodzinie pomoc w sytuacjach kryzysowych (ulotki, plakaty, artykuły w prasie lokalnej, strona internetowa)	PCPR PPP Szkoly Dom Dziecka Policja OPS	2018-2023

5. Adresaci programu

Program skierowany jest do:

- 1) rodzin doświadczających przemocy w rodzinie;
- 2) rodzin i dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) instytucji zajmujących się pomocą rodzinie;
- 4) placówek oświatowych (szkoły, poradnia psychologiczno-pedagogiczna);
- 5) społeczności lokalnej.

6. Realizatorzy programu

Realizatorami „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Namysłowskim na lata 2018-2023” są w szczególności:

- 1) Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Namysłowie;
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie;
- 3) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Namysłowie;
- 4) szkoły z terenu Powiatu Namysłowskiego;
- 5) Komenda Powiatowa Policji w Namysłowie;
- 6) Dom Dziecka w Namysłowie;
- 7) ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Namysłowskiego;
- 8) placówki ochrony zdrowia z terenu Powiatu Namysłowskiego.

7. Przewidywane efekty realizacji programu

- 1) poprawa umiejętności wychowawczych i opiekuńczych u rodziców;
- 2) udzielanie specjalistycznej pomocy dzieciom zagrożonym przemocą;
- 3) poprawa warunków rozwoju dzieci w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą;
- 4) zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- 5) spadek przypadków przemocy w rodzinie;
- 6) wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji i placówek świadczących rodzinie na terenie powiatu pomoc w sytuacjach kryzysowych.

8. Źródła finansowania programu

Zadania przewidziane do realizacji w ramach „Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Namysłowskim na lata 2018-2023” finansowane będą m.in. z:

- 1) budżetu powiatu namysłowskiego;
- 2) budżetu państwa (dofinansowanie zadań własnych powiatu);

- 3) budżetu państwa (finansowanie programów rządowych);
- 4) budżetu podmiotów uczestniczących w realizacji Programu;
- 5) funduszy europejskich;
- 6) innych źródeł i darowizn.

9. Monitoring i ewaluacja programu

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Każdy podmiot raz na rok będzie dokonywał analizy jakościowej i ilościowej realizacji Programu. Następnie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie, na podstawie przekazanych danych, w ramach corocznie przedstawianego Radzie Powiatu sprawozdania z działalności jednostki przedłoży również informacje z realizacji Programu.

„Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Namysłowskim na lata 2018-2023” jest dokumentem o charakterze wieloletnim. W związku z tym zadania w nim zawarte mogą zmieniać się w miarę potrzeb czy też w wyniku prowadzonej ewaluacji, która ma na celu dostosowanie Programu do możliwości prawnych realizatorów. Natomiast realizacja poszczególnych zadań Programu uzależniona będzie od posiadanych środków finansowych, w tym pozyskania funduszy zewnętrznych.

Przewodniczący Rady
Powiatu Namysłowskiego

Piotr Lechowicz